

ធម្មតា II

ដោយ វុធ លីណូ

នៅក្នុងរូបថតជាគូរដែលមានចំណងជើងថា *ធម្មតា II* វុធ លីណូ បង្ហាញតួអង្គក្នុងតិរិយាបថ ធ្វើអោយយើងគិតពិចារណា និងពង្រីកការយល់ដឹងអំពីបញ្ហាផ្លូវភេទ គ្រួសារ និង ការចងចាំ។ ស្នាដៃនេះ គឺជាការងារបន្តពីស្នាដៃរូបថតនិងសំលេងអំពីក្រុមបុរសស្រលាញ់បុរស (MSM) ដែលមានចំណងជើងថា *ធម្មតា* (២០១១)។ នៅក្នុងស្នាដៃបែបសហការទាំងពីរនេះ តួអង្គ នៅក្នុងរូបថតបង្ហាញពីជីវិតរបស់ពួកគេជាលក្ខណៈធម្មតា សាមញ្ញ ដែលកើតមានរៀងរាល់ថ្ងៃ។ សហគមន៍អ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា (LGBT) ទាំងនេះ មានសំលេងចម្រុះផ្សេងៗគ្នា។ លីណូ សូមអោយយើង ក្នុងនាមជាបុគ្គលនិងជាក្រុម ពិចារណាឡើងវិញនូវព្រំដែននៃក្តីស្រលាញ់។ លីណូ ចែករំលែករបៀបធ្វើការងាររបស់គាត់ តាមរយៈសម្រង់កិច្ចសម្ភាសខាងក្រោម៖

តើអ្នកមានដំណើរការធ្វើការយ៉ាងណាខ្លះជាមួយអ្នកចូលរួមក្នុងគម្រោងរូបថតនេះ ?

ខ្ញុំបានសម្ភាសជាមួយគាត់និងក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ ដោយស្នើអោយគាត់រៀបរាប់ពីដំណើរជីវិត និងរឿងរ៉ាវរបស់គាត់។ បន្ទាប់ពីសន្ទនារួច ខ្ញុំអញ្ជើញគាត់ដើម្បីថតរូបចំនួន ២ សន្លឹក។ រូបទី១ គឺជារូបលក្ខណៈគ្រួសារសាមញ្ញនៅក្នុងផ្ទះរបស់គាត់។ ពួកគាត់សម្រេចចិត្តក្នុងការស្លៀកពាក់ និងអង្គុយដោយខ្លួនគាត់។ សម្រាប់រូបទី២ ខ្ញុំស្នើអោយគាត់ជ្រើសរើសវត្ថុនូវការចងចាំមួយ ហើយសម្តែងជាឈុតតាមដោយប្រើប្រាស់សម្ភារៈនិងទីតាំងនៅជុំវិញផ្ទះ។

តើអ្នកណាជាទស្សនិកជនសម្រាប់រូបថតទាំងនេះ ?

ខ្ញុំចង់បង្ហាញដល់ប្រជាជនខ្មែរជាចំបង។ ខ្ញុំចង់អោយគេឃើញរូបថតគ្រួសារទាំងនេះថាជា គ្រួសារបែបសាមញ្ញដូចគេទូទៅ ថាពួកគាត់គឺធម្មតា។

តើមានការឆ្លើយឆ្លង សាច់រឿង រឺក៏ការចងចាំសំខាន់ៗ ដែលអ្នកចង់ចែករំលែកដែររឺទេ ?

បទពិសោធន៍របស់ខ្ញុំជាមួយអ្នកចូលរួមក្នុងការងាររូបថតនេះ មានសារៈប្រយោជន៍យ៉ាងខ្លាំង ហើយខ្ញុំបានរៀនច្រើន។ ក្រុមគ្រួសារនីមួយៗក៏នាំនូវអត្ថន័យនៃគ្រួសារ ការយល់ឃើញចំពោះ តួនាទីយេនឌ័រនិងរចនាសម្ព័ន្ធគ្រួសារ និងគំនិតអំពីកត្តានាំអោយមានក្រុមគ្រួសារល្អ។ មានគ្រួសារ ដែលមានម្តាយពីរនាក់ មានគ្រួសារស្រីស្រលាញ់ស្រីដែលម្នាក់ជាឪពុកនិងម្នាក់ជាម្តាយ មានគ្រួសារ ដែលមានកូនប្រុសម្នាក់ជាអ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នានិងកូនម្នាក់ទៀតជាអ្នកបូរភេទ មានគ្រួសារ ដែលម្តាយជាអតីតទាហាននិងកូនស្រីជាអ្នកស្រលាញ់ស្រីដូចគ្នា។ ទាំងនេះ គឺតវ៉ាយ៉ាងខ្លាំងក្លាទៅ នឹងការរំពឹកទុករបស់សង្គមចំពោះបែបផែននៃបុរសនិងស្ត្រី។ ក្រុមគ្រួសារនីមួយៗចែករំលែករឿងរ៉ាវ ដ៏គួរអោយចាប់អារម្មណ៍ អ្នកខ្លះមានការរស់នៅល្អខ្លាំង រួមទាំងខ្ញុំផងដែរ។ ឧទាហរណ៍ គ្រួសារស្ត្រី ស្រលាញ់ស្ត្រីមួយ បានចាំថាម្នាក់បានទៅសុំអំបិលពីម្នាក់ទៀតក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ ខណៈពេល ដែលធនធានមានភាពខ្វះខាត គាត់បានបដិសេធមិនអោយ ដែលធ្វើអោយម្នាក់ទៀតចូលចិត្តគាត់ កាន់តែខ្លាំងឡើង ហើយពួកគាត់បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ។ បច្ចុប្បន្ន គាត់មានកូនចិញ្ចឹមស្រី ២ នាក់ និងប្រុសម្នាក់ ហើយមានចៅជាច្រើននាក់។

វុធ លីណូ សូមយើងថាតើអ្វីទៅបង្កើតជាគ្រួសារ ? តើអ្វីទៅជាចំណងដែលចងភ្ជាប់យើងកាលពីមុន និងឥឡូវ។ មែនហើយ ក្តីស្រលាញ់នេះគឺ ធម្មតា។

អត្ថបទដោយ វៀត លេ ជំនួយការសាស្ត្រាចារ្យ នៃមហាវិទ្យាល័យសិល្បៈកាលីហ្វ័រញ៉ា

Thoamada II

Vuth Lyno

In a series of evocatively posed photographic diptychs entitled *Thoamada II*, Vuth Lyno expands common frameworks of sexuality, family, and memory. This work is an outgrowth of an earlier series of photographic and audio portraits of individual MSM (men who have sex with men) entitled *Thoamada* (2011). In both collaborative series, subjects represent their lives as *thoamada*—normal, everyday, commonplace. These Khmer LGBT (lesbian, gay, bisexual and transgender) communities have diverse voices. Vuth asks us—individually and collectively—to reconsider the bounds of love. In an interview excerpt, Vuth shares his approach.

What was your process working with your subjects?

I interviewed people together with their families, inviting them to share their stories and journey. After the conversation, I asked them to pose for two different photographs. One was a simple family portrait inside their house. They decided on their dress and pose. For the second photograph, I asked them to collectively choose a memory to re-enact, improvised with their belongings and surroundings.

Who are the audiences for these images?

I wish to connect mainly to Cambodians. I want them to see these family portraits as common, like any other: they are all 'thoamada'.

Are there any significant interactions, stories, or memories you'd like to share?

My experiences with all the participants were extremely rewarding and I have learned so much. Each family determines their own definition of family, notions of gender roles and family structure, and ideas of what leads to a good family. There were families with two mothers, there was a lesbian family with one as a father and another as a mother, there was a family with a gay son who also had a transgender sibling, there was a family with an ex-soldier mother and a lesbian daughter. All these challenge stereotypes a great deal.

Each family shared a fascinating story; some participants got very emotional at times, and me too . . . [For example], a lesbian couple remembered how one woman came asking for salt from the other at a meager meal during the Khmer Rouge regime. As resources were scarce, the woman refused, which made the other like her more, and they married soon after the Khmer Rouge lost power. Now they have adopted two daughters and one son with several grandchildren.

Vuth Lyno asks us what constitutes family? What are the ties that bind us, then and now? Yes, this love is *thoamada*.

—Việt Lê
Assistant Professor, California College of the Arts

ធម្មតា II ដោយ វុធ លីណូ

Thoamada II Vuth Lyno

26 January - 3 March 2013

Vuth Lyno, *The Salt Seeker*, 2013, Digital C-Print, 180x60cm

Vuth Lyno, *The Waiting Daughter*, 2012, Digital C-Print, 180x60cm

អំពីសិល្បករ

វុធ លីណូ (កើតឆ្នាំ ១៩៨២ នៅភ្នំពេញ) គឺជាសិល្បករ និងអ្នករៀបចំពិពណ៌សិល្បៈ។ ក្នុងស្នាដៃសិល្បៈរបស់គាត់ គាត់ច្រើនប្រើរូបថតនិងសំលេង ហើយមានលក្ខណៈសហការជាចម្បង និងចូលរួមដោយសហគមន៍ខ្មែរជាក់លាក់ ដែលមានវប្បធម៌ដោយឡែករបស់គេ។ ស្នាដៃរៀបចំពិពណ៌សិល្បៈរបស់គាត់ បច្ចុប្បន្នកំពុងពិនិត្យមើលលើ សហគមន៍និងគំនិតនៃការខុសប្លែកពីភាពទូទៅ។ ពិពណ៌ទោលរបស់គាត់រួមមាន *ទៅតាខៀវ* នៅវិទ្យាស្ថានបារាំង ភ្នំពេញ (២០០៨) និង *ធម្មតា* នៅស-សបាសាក់ ភ្នំពេញ (២០១១)។ ពិពណ៌ជាក្រុមរបស់គាត់នៅឆ្នាំ ២០១២ រួមមាន 'អ្នកដំពាក់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនដំពាក់អ្នកឡើយ' ពន្លារបស់ Tobias Rehberger ភ្នំពេញ *Gwangju Biennale លើកទី៩* ។ លីណូ ជាអ្នករៀបចំកម្មវិធីសិល្បៈចក្ខុ នៃ *មហោស្រពសិល្បៈយុវជនខ្មែរ ២០១២* ។ គាត់ជាជំនួយការរៀបចំពិពណ៌សម្រាប់កម្មវិធី *IN RESIDENCE* នៃមហោស្រពរដូវខ្មែរ នៅទីក្រុងញូយ៉ក។

About the Artist

Vuth Lyno (b. 1982, Phnom Penh) is an artist and curator. Vuth's artistic practice encompasses photography and sound and is primarily participatory in nature, engaging specific Cambodian communities and the cultures unique to them. His curatorial practice currently considers community and notions of the alternative. Vuth's solo exhibitions include *Blue Angels*, French Institute, Phnom Penh (2008), and *Thoamada*, SA SA BASSAC, Phnom Penh (2011). His 2012 group exhibitions include 'You Owe Me. I Don't Owe You Nothin' Tobias Rehberger pavilion, *ROUNDTABLE 9th Gwangju Biennale*. Vuth was Visual Art Curator for 2012's *Cambodian Youth Arts Festival*. He is Curatorial Assistant for *IN RESIDENCE*, the Visual Art Program of Season of Cambodia, NYC.